

Miten ja miksi moniresistentin mikrobin kantajuus huomioidaan erilaisissa hoitoympäristöissä

Valtakunnalliset Sairaalahygieniapäivät 27.3.19

Heli Piirtola

Hygieniahoitaja

Kliininen asiantuntija, sh YAMK

Moniresistentti mikrobi

= mikrobi, joka on hankkinut resistenttiominaisuuden sen aiheuttamien infektioiden hoidossa tavallisesti käytettäville mikrobilääkkeille (key antimicrobials)

Esim.

- MRSA
- VRE
- ESBL-Klebsiella
- CPE

Miksi?

- Potilasturvallisuus
- Potilailla, asukkailla ja asiakkaila on oikeus olla saamatta moniresistentin mikrobin tartuntaa
- Infektioiden hoito vaikeutuu -
mikrobilääkevaihtoehtojen puuttuminen –
hoitotulosten huonontuminen

Tartuntatautilaki (1227/2016)

17 § Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta

- Laki velvoittaa terveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimintayksiköitä suunnitelmallisesti torjumaan hoitoon liittyviä infektioita
- Toimintayksikön johtajan on seurattava tartuntatautien ja lääkkeille erittäin vastustuskykyisten mikrobien esiintymistä ja huolehdittava tartunnan torjunnasta.
- Toimintayksikön on huolehdittava potilaiden, asiakkaiden ja henkilökunnan tarkoituksenmukaisesta suojauksesta ja sijoittamisesta sekä mikrobilääkkeiden asianmukaisesta käytöstä

Tartuntatautilaki (1227/2016)

3§ Määritelmät

- **hoitoon liittyvällä infektiolla** tarkoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollossa toteutetun tutkimuksen tai annetun hoidon aikana syntynyttä tai alkunsa saanutta tartuntatautia
- **lääkkeille erittäin vastustuskykyisillä mikrobeilla** tarkoitetaan sellaisia mikrobeja ja mikrobikantoja, joiden aiheuttamien infektioiden hoitoon on rajallisesti tai ei lainkaan käyttökelpoisia, tehokkaita mikrobilääkkeitä

Moniresistenttien mikrobien torjunta

- hoitoon liittyvien infektioiden ehkäisy
- mikrobilääkkeiden asianmukainen käyttö
- tartunnantorjunta
 - tavanomaiset varotoimet
 - tunnistaminen
 - kosketusvaroimet
 - altistuneiden määrittäminen
 - seulonnat

Ohje moniresistenttien mikrobien tartunnantorjunnasta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166)
00271 Helsinki
Puhelin: 029 524 6000

www.thl.fi

Hygieniakäytännöt asumispalveluyksiköissä ja kotihoidossa

Tässä ohjeessa asumispalveluyksiköillä tarkoitetaan pitkäaikaista hoivaa ja huolenpitoa antavia yksiköitä kuten palveluasuminen, tehostettu palveluasuminen ja vanhainkoti. Tämän ohjeen periaatteita sovelletaan myös kotihoidossa (kotisairaanhoido, kotipalvelu). Terveyskeskuksissa noudatetaan akuuttisairaanhoidon tarkoitettuja ohjeita myös pitkäaikaishoidossa olevien potilaiden kohdalla.

Tavanomaiset varotoimet ovat infektioiden torjunnan perusta asumispalveluyksiköissä ja kotihoidossa. Näillä pyritään estämään mikrobien siirtymistä työntekijästä asukkaaseen, asukkaasta tai asukkaan hoitoympäristöstä työntekijään ja edelleen työntekijän käsien välityksellä toisiin asukkaisiin. Tavanomaisia varotoimia ja muita hygieniaan liittyviä toimia noudatetaan kaikkien asukkaiden hoidossa.

Asumispalveluyksiköissä **kosketusvarotoimia** noudatetaan:

- Moniresistentin mikrobien, kuten MRSA-, VRE-, CPE- kantajan hoidossa
- Tuhrivan tai inkontinentin asukkaan hoidossa
- Akuuttia oksennus-ripulitautia (kuten noro ja rota) sairastavan asukkaan hoidossa
- Clostridium difficile -ripulia sairastavan asukkaan hoidossa
- Infektioyksikön määrittämän muun moniresistentin mikrobien kantajan hoidossa

Syyhyn, täiden ja muiden loistartuntojen kohdalla noudatetaan erillisiä ohjeita.

ESBL:n kantajan hoidossa noudatetaan tavanomaisia varotoimia.

Tays.fi

Muistisäännöt hyvään käsihygieniaan palveluasumisessa ja laitoshoidossa

N	OHJE	MIELLONI	MIKSI?
1	ENNEN KUIN KOSKETAT POTILASTA	MIELLONI	Desinfioi kätesi ennen kuin kosketat potilasta. Estät mikrobien siirtymisen omasta kädestä potilaaseen.
2	ENNEN ASEPTISTA TOIMENPIDETÄ	MIELLONI	Desinfioi kätesi juuri ennen aseptista toimenpidettä. Suojaa potilasta myös hänen omilta mikrobeltilta.
3	ETTITTÖN KÄSITTEYN JÄLKEEN	MIELLONI	Desinfioi kätesi aina, kun olet käsitellyt erittettä ja aina seppäkosmesien riuksun jälkeen. Estät mikrobien siirtymisen potilaasta itseesi ja ympäristöön.
4	POTILAASEEN KOSKETTAMISEN JÄLKEEN	MIELLONI	Desinfioi kätesi, kun olet koskettanut potilasta ja hoitotapahtuma on päättynyt tai keskeytynyt. Estät mikrobien siirtymisen potilaasta itseesi ja ympäristöön.

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Hand hygiene is the most effective way to prevent the spread of infections. WHO's five hand hygiene moments are: before touching a patient, before aseptic tasks, after contact with a patient, after contact with a patient's surroundings, and after coughing or sneezing. For more information, visit www.who.int/handhygiene.

Kuva: THL

Kosketusvarotoimet asumispalveluyksikössä ja kotihoiossa

- Moniresistentin mikrobin, kuten MRSA-, VRE-, CPE- kantajan hoidossa
- Tuhrivan tai inkontinentin asukkaan hoidossa
- Akuuttia oksennus-ripulitautia (kuten noro ja rota) sairastavan asukkaan hoidossa
- Clostridium difficile -ripulia sairastavan asukkaan hoidossa
- Infektioyksikön määrittämän muun moniresistentin mikrobin kantajan hoidossa

Asukashuone

- Asukkaalla on yhden hengen huone tai kohortti (samassa huoneessa samaa moniresistenttiä mikrobia kantavat)
- WC:tä käyttäville varataan oma (nimetty) WC-tila.

Asukkaan ohjaus

- Asukkaalle kerrotaan moniresistentin mikrobin kantajuudesta
- Asukasta ohjataan käyttämään käsihuuhdetta, tarvittaessa hoitaja avustaa

Käsihygienia

- Kuten tavanomaisissa varotoimissa
- Käsi-desinfektioaineita on saatavilla asukkaan huoneessa sekä yleisissä tiloissa
- Käsihuuhde mukana hoitolaukussa

Edellytyksen käsihygienian toteutukselle

- Lyhyet, lakattomat kynnet
- Ei käsikoruja tai kelloa
- Lyhyet hihat
- Ehjä iho

Desinfioi kädet

- ennen ja jälkeen asukaskontaktin
- asukashuoneeseen mennessä ja sieltä lähtiessä
- ennen suojainten pukemista ja niiden riisumisen jälkeen
- ennen puhtaisiin hoito- ja tutkimusvälineisiin koskemista
- ennen hoitotoimenpidettä ja sen jälkeen sekä työvaiheiden välissä
- ennen huoltotilaan tai varastoon menoa ja tarvittaessa lähtiessä
- yksikköön tullessa ja sieltä lähtiessä

Käsien pesu

Pese kädet huolellisesti:

- töihin tullessa ja töistä lähtiessä
- WC-käynnin jälkeen
- aina kun kädet ovat näkyvästi likaiset tai tuntuvat likaisilta

Oksennus- tai ripuliasukkaan hoidon jälkeen

→ käsien pesu vedellä ja pesunesteellä

→ käsien desinfiointi

Suojaimet

- Suojakäsineet aina kun kosketaan asukkaaseen
- Suojatakki tai hihallinen suojaesiliina lähihoidossa ja kun ollaan kosketuksissa asukkaan lähiympäristöön, vuodevaatteisiin tai vaatteisiin
- Kirurginen suu-nenäsuojus roiskevaaratilanteissa
- Suojaimet säilytetään asukkaan huoneessa ja ne myös riisutaan käytön jälkeen huoneen roskakoriin

Tutkimus- ja hoitovälineet

Apuvälineet

- Henkilökohtaiset tutkimus- ja hoitovälineet asukashuoneessa, jotka huolletaan säännöllisesti
- Monikäyttöiset välineet desinfioidaan tai steriloidaan käyttötarkoituksen mukaisesti käytön jälkeen ennen kuin niitä käytetään seuraavalle asukkaalle tai asiakkaalle
- Henkilökohtaisessa käytössä olevat apuvälineet, jotka puhdistetaan säännöllisesti

Asukashuoneen siivous

- Suoritetaan kuten tavanomaisessa asukashuoneessa. Huone pyritään siivoamaan viimeisenä
- Käytetään samoja suojaimia kuin asukkaan lähihoidossa
- Huonekohtaiset siivousvälineet, jotka huolletaan käytön jälkeen joko huuhteludesinfektiolaitteessa tai pyyhkimällä desinfektioaineella
- Lisäksi kosketuspinnat pyyhitään ja wc-tila pestään päivittäin tarkistussiivouksen yhteydessä

Yhteiset tilat

(esimerkiksi ruokailu- ja oleskelutilat)

- Yhteisiin tiloihin tultaessa asukkaan kädet desinfioidaan. Asukkaalla on puhtaat vaatteet, haavat peitettynä, asianmukaiset inkontinenssisuojat tai vaipat
- Saatavilla tulee olla käsidesinfektioainetta, suojakäsineitä ja suojaesiliinoja asukkaan avustamista varten
- Tilojen siivous tavanomaiseen tapaan

Yhteenveto

- Moniresistenttien mikrobien leviämistä täytyy ehkäistä kaikissa hoitoyksiköissä
- Tavanomaiset varotoimet tartunnan torjunnan perusta
- Tavanomaisten varotoimien lisäksi kosketusvarotoimet kohdennetusti

Kiitos!